

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1926 kl. 2 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t i avseende å postverket, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning, Bil. 1» fogade statsrådsprotokollet, över kommunikationsärenden för nämnda dag föreslagit riksdagen (punkt 1) att för inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

Inköp av
inventarier.
[1.]¹

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 3—6.

Utskottet vill till en början, i anslutning till vissa av chefen för finansdepartementet gjorda uttalanden beträffande finansieringen av kommunikationsverken (utg. f. kapitalökn. sid. 2—7), anföra följande.

Utskottets
yttrande.

Vid ifrågavarande fyra kommunikationsverk, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, post- och telegrafverken, har kapitalanskaffningen sedan gammalt i stor utsträckning skett genom anlitande av lånemedel. Detta förfaringssätt har under normala tider framstått desto mera naturligt som det i regel gällt företag, beslutade till fromma för samfärdseln och landets ekonomiska utveckling, vilkas planläggning omfattar en lång framtid och som i många fall endast så småningom kunnat beräknas lämna sin fulla avkastning. Redan av statsutskottet vid 1853—1854 års riksdag framhölls samtidens rättmätiga anspråk på att ej över hövan betungas i skatteväg för åstadkommande av företag som huvudsakligen gagna efterkommande generationer; en skuldsättning med sådant syfte befrämjade däremot endast

¹ Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

nationalförmögenhetens fortfarande tillökning, vilket ingalunda kunde ge framtida generationer anledning till missbelåtenhet. Utskottet har velat erinra om detta, i sammanhang med planläggningen av det svenska stambanväsendet gjorda uttalande, vilket kan anses hava varit vägledande för finansieringen icke blott av statens järnvägar utan även av nyanläggningar vid övriga affärsverken.

Av det i statens järnvägar vid 1924 års utgång nedlagda kapitalet, uppgående till 1,040 miljoner kronor, var ett belopp av cirka 850 miljoner kronor anskaffat genom upplåning, medan återstoden — cirka en femtedel — utgjordes av skattemedel eller i företaget nedlagda trafikmedel. Det av statens vattenfallsverk vid 1924 års utgång disponerade kapitalet uppgick till i runt tal 300 miljoner kronor, bestående med undantag av 25 miljoner kronor av upplånt kapital. Motsvarande siffror för telegraf- och postverken voro cirka 275, respektive 40 miljoner kronor, varav 240, respektive 20 miljoner kronor utgjorde lånemedel.

Såsom härav framgår, utgöres det i de fyra affärsverken nedlagda kapitalet till övervägande del av lånemedel. Med hänsyn till de betydande belopp, som investerats under krigsårens högkonjunktur samt följande år, är av särskilt intresse att utröna, i vad mån anläggningarnas nuvarande totalvärde motsvara gjorda kapitalutlägg. Av en i detta avseende i statsverkspropositionen till 1924 års riksdag framlagd utredning inhämtas, att, i trots av de betydande nyanläggningar, som tillkommit under högsta dyrtiden, det bokförda totala värdet vid 1922 års slut av samtliga anläggningar inom vart och ett av de fyra verken dock kunde beräknas väsentligt överstiga vad de vid nyanläggning enligt 1922 års prisnivå skulle kostat.

Oavsett detta lärer likvisst finansieringsfrågan särskilt vad angår statens järnvägar och statens vattenfallsverk allttjämt förtjäna den största uppmärksamhet.

Trots att förräntningskraven för *statens järnvägars* del under senare år begränsats att avse allenast det upplånade kapitalet — ungefärligen motsvarande vad som nedlagts i så kallade räntebärande bandelar — måste dock transportavgifterna allttjämt hållas på en nivå med över 100 procent överstigande 1913 års taxor. Såsom förklaring härtill har åberopats bland annat att 1913 års transportavgifter varit med hänsyn till då rådande prisläge för låga och alltså icke användbara som jämförelse. I sitt den 29 december 1925 avgivna utlåtande över järnvägstaxekommitténs förslag har järnvägsstyrelsen framhållit, att man vid ett definitivt fastställande av nya transportavgifter för statens järnvägar måste räkna med en genomsnittlig taxestegring av ungefärligen denna höjd i förhållande till de transportavgifter för person och gods, som gällde 1913. Vid uppgörandet av dessa beräkningar har järnvägsstyrelsen förutsatt icke blott att återstående anslag till de beslutade järnvägsbyggnaderna i övre Norrland täckas av skattemedel utan ock att vad som av 1923—1925 års riksdagar anvisats till linjerna Storuman—Sorsele,

Porjus—Jockmökk och Lycksele—Storuman, sammanlagt 11.8 miljoner kronor, efterhand skulle avföras från länemedel, varför alltså skulle erfordras motsvarande tillskott från andra statsinkomster. Detta önskemål har i statsverksproposition vunnit beaktande, i vad avser nu äskade nya anslag till dessa banor, varemot departementschefen ej ansett sig kunna förorda någon åtgärd i syfte att tidigare beviljade länemedelsanslag måtte överföras till anslag av andra statsinkomster.

Vid bedömandet av det ekonomiska läget vid *statens vattenfallsverk* torde kanaler och kraftverk från varandra böra särskiljas, varvid på dessa båda rörelsegrenar torde böra uppdelas det kapital, som nedlagts i fastigheter och centralförråd, vilka kunna betraktas såsom supplement till kanal- och kraftverksrörelsen. I avseende å kanälrörelsen märkes härvid, att denna gått med en i det närmaste konstant förlust under den senaste femårsperioden utan att något som helst bidrag till förräntningen av däri nedlagda kapital, cirka 50 miljoner kronor, kunnat lämnas. Vid kraftverken har däremot resultatet successivt förbättrats. Under 1925 torde driftöverskottet komma att ungefär motsvara räntorna på lånekapitalet. Full ränta på det totalt för kraftverken disponerade kapitalet lär vara att förvänta i och med att de betydande, för västra stambanans elektrifiering utförda anläggningarna under innevarande år tagas i anspråk samt vidare Norrforsens kraftverk igångsättes med åtföljande ökning av inkomsterna. I den mån kraftavsättningen ytterligare ökas, lär därutöver överskott kunna påräknas, motsvarande ränta å de ränteförluster, som uppkommit under byggnads- och starttiden. Att däremot de vattenfall, som inköpts för framtida behov, icke ännu kunna lämna avkastning torde ligga i öppen dag. I avseende å kraftverkens landsbygdstaxor må erinras, hurusom tillkallade sakkunniga i avgivet betänkande framhållit såsom önskligt, att vissa sänkningar i dessa vidtoges. Såsom en förutsättning härför har dock uppställts en mot inkomstminskningen svarande nedskrivning av verkets kapital, varvid det för avskrivning erforderliga beloppet skulle anvisas som särskilt anslag.

Även beträffande kanalverken har vattenfallsstyrlesens i annat sammanhang framhållit såsom önskligt, att liknande avskrivningsåtgärder vidtoges.

Postverket har på senare tid lämnat god avkastning. Även *telegrafverkets* förräntningsmöjligheter måste för närvarande betecknas som tillfredsställande.

Av den lämnade redogörelsen torde framgå, att, såsom ovan antytts, frågan om kapitalanskaffningen till kommunikationsverken är förtjänt av den största uppmärksamhet. Särskilt gäller detta statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Om å ena sidan framstår som en faktor av stor betydelse för landets ekonomiska liv att trafik- och krafttaxor vid dessa båda verk icke bliva onormalt betungande, måste dock å andra sidan ur statsfinansiell synpunkt fasthållas kraven på förräntning av det nedlagda kapitalet, åtmin-

stone i vad detta är att hänföra till lånemedel. Ansvar för att dessa båda betingelser skola uppfyllas läger i första hand åvila vederbörande verksstyrelser. I betraktande av senaste årtiondets enastående ekonomiska omkastningar torde dock få anses förklarligt om härvid statsmakternas medverkan till genomförandet av vissa nedskrivningsåtgärder påkallas. Sålunda skulle med hänsyn till nu angivna förhållanden det tvivelsutan vara önskligt att i samband med skeende återbetalning av överskjutande oräntabla delar av det i statens järnvägar och statens vattenfallsverk nedlagda lånekapitalet en avskrivning härav kunde ske eller ock, på sätt järnvägsstyrelsen föreslagit, att i vissa anläggningar placerat lånekapital kunde ersättas av andra statsinkomster, vilket finge anses innebära, att ränteanspråken i denna del tillsvidare eftergäves. På grund av den statsfinansiella situationen och särskilt i betraktande av de betydande belopp, som enligt budgetförslaget skulle tagas i anspråk för täckning av andra kristidsförluster, torde icke vid denna riksdag en sådan plan låta sig genomföra. Oavsett detta läger emellertid framstå som en angelägen uppgift att söka åvägbringa en ökad amortering av det i affärsverken nedlagda lånekapitalet.

Departementschefen har föreslagit, att de nu begärda kapitalökningsanslagen till vissa norrlandsbanor — i runt tal 4.35 miljoner kronor — helt skulle täckas av skattemedel. Till frågan i vad mån sålunda eller i övrigt andra statsinkomster än lånemedel vid innevarande riksdag må kunna tagas i anspråk för beredande av kapitalökning vid kommunikationsverken, får emellertid utskottet tillfälle framdeles återkomma i sammanhang med statsregleringen.

I avseende å det under förevarande punkt begärda anslaget till inköp av inventarier för postverkets behov får utskottet anföra följande.

För inköp av inventarier hava anvisats för vart och ett av budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 500,000 kronor samt för budgetåret 1925—1926 700,000 kronor.

I avgivet förslag i fråga om anslag till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1926—1927 har generalpoststyrelsen enligt vad i statsrådsprotokollet framhålles, bland annat anført, att för inventarieanskaffningar under nämnda budgetår verkställets så detaljerade beräkningar som varit möjligt och gäve dessa till resultat, att för ändamålet i fråga erfordrades ett belopp av 1,000,000 kronor. Ehuru styrelsen räknat med förnyelsefondens fortsatta användning för bestridande av kostnaderna för anskaffningar av inventarier i ersättning för utrangerade dylika, ansåge sig styrelsen icke kunna äska ett lägre belopp än det nyssnämnda med hänsyn till den fortsatta trafikstegring, som kunde vara att emotse och vilken naturligtvis föranledde utökning av redan befintlig inventariestock.

Sålunda erfordrades för den centrala upphandlingen av inventarier ett belopp av i avrundat tal 100,000 kronor. För upphandlingar genom distrikts-

och lokalförvaltningarnas försorg erfordrades 115,000 kronor samt för postgironörelsens utveckling 100,000 kronor. Vidare behövdes för anskaffande av nya maskiner och verktyg för postverkets verkstad, blanketttryckeri och bokbinderi samt frimärkstryckeri ett belopp av 70,000 kronor samt för nytillverkning av inventarier å postverkets verkstad 140,000 kronor.

Såsom jämväl framgår av berörda statsrådsprotokoll, har generalpoststyrelsen ytterligare begärt anslag för budgetåret 1926—1927 för postdiligenstrafikens utveckling. På anförda skäl har styrelsen hemställt om bemyndigande att få anordna postdiligenstrafik å linjerna Kiruna—Vittangi—Karesuando, Piteå—Skellefteå, Boden—Harads, Råneå—Niemisel—Gunnarsbyn, Sundsvall—Bispgården—Ragunda och Ramsele—Backe ävensom att utsträcka trafiken å linjen Sollefteå—Ramsele till Strömsund och å den blivande linjen Överkalix—Morjärv till Kalix. För genomförande av den sålunda föreslagna utvecklingen av diligenstrafiken har styrelsen beräknat ett belopp av 250,000 kronor, utgörande kostnaden för nyanskaffning av 12 automobilomnibussar. Härtill har styrelsen ansett böra komma ett belopp av 135,000 kronor för inköp av vanliga bilar för utökning av den huvudsakligen för posttransporter inom vederbörliga samhällen befintliga automobilparken samt för anskaffande av motorcyklar och elektriska plattformsvagnar.

De i det föregående upptagna inventarieanskaffningarna skulle sålunda draga en sammanlagd kostnad av 910,000 kronor. I detta belopp äro icke inräknade utgifter för några nya ändamål utan allenast för utökning av redan befintlig inventariestock. Emellertid har generalpoststyrelsen ansett, att ett belopp av cirka 65,000 kronor bör finnas tillgängligt för inköp av erforderlig reservmaskin till inrikes postanvisningsrevisionen samt för eventuellt anskaffande av frankerings- och adresseringsmaskiner. Därutöver har det synts styrelsen angeläget, att något belopp, förslagsvis allenast 25,000 kronor, avsättes till mötande av eventuella prispöryningar samt för sådana ändamål, som icke nu kunna förutses, men varigenom postverkets driftkostnader kunna nedbringas.

Departementschefen har föreslagit en nedsättning i det utav generalpoststyrelsen begärda anslagsbeloppet till 750,000 kronor.

En väsentlig del av förevarande anslag skulle alltså användas för inköp av automobilomnibussar, avsedda för utsträckning av den av postverket bedrivna postdiligenstrafiken. Enligt vad av propositionen inhämtas, förberedes nu igångsättande av dylik trafik på ett ytterligare antal linjer. Med hänsyn till gagnet ur samfärdelsynpunkt av dessa nya kommunikationsleder har utskottet intet att erinra mot, att medel till ifrågakvarande ändamål ställas till förfogande; att märka är att enligt vunnit erfarenhet trafiken å ifrågakvarande omnibuslinjer i allmänhet synes giva tillfredsställande ekonomiskt resultat. Utskottet förutsätter dock, att innan en ny postdiligenlinje öppnas, alltjämt såsom hittills medgivande härtill inhämtas av Kungl.

Maj:t, som icke lärer underlåta tillse, att vederbörlig hänsyn tages till andra redan tidigare anlagda kommunikationsleder, för vilka den nya postdilignstrafiken skulle kunna medföra en mera kännbar konkurrens.

I övrigt skulle det begärda anslaget komma till användning för inköp av andra motorfordon av olika slag, inventarieanskaffning samt för moderniseringsåtgärder, som krävas på grund av poströrelsens alltjämt fortgående utveckling.

Under återopande härav får utskottet tillstyrka, att medel för ändamålet beviljas med det av departementschefen föreslagna beloppet 750,000 kronor. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

Posthus-
byggnad i
Kristinehamn.
[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för uppförande av en posthusbyggnad i Kristinehamn för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 97,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 9—11 i återopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet anvisade 1921 års riksdag för inköp för postverkets räkning av tomt i Kristinehamn för år 1922 ett reservationsanslag av 32,900 kronor.

Genom brev den 27 juni 1921 bemyndigade Kungl. Maj:t generalpoststyrelsen att för en köpeskilling av högst 32,900 kronor inköpa berörda, i hörnet av Nya Kungsgatan och Tvärgatan i Kristinehamn belägna tomt.

I sin skrivelse till Kungl. Maj:t, den 28 augusti 1925 med förslag i fråga om anslag till utgifter för kapitalökning för budgetåret 1926—1927 har generalpoststyrelsen meddelat, att, som vissa tvivelsmål uppstått rörande säljarens äganderätt till en mindre del av ifrågavarande tomt, köpet icke kunnat definitivt slutföras, förrän äganderättsfrågan under hösten 1924 blivit tillfredsställande ordnad. Härigenom hade frågan om uppförande av en posthusbyggnad å tomten kommit att fördröjas.

Styrelsen har nu framlagt förslag till uppförande av dylik byggnad. Såsom styrelsen i berörda skrivelse framhållit, hade styrelsen ursprungligen tänkt, att byggnaden skulle givas sådana dimensioner, att inom densamma kunde förutom post- och telegraflokaler inrymmas bostadslägenheter eller, om så skulle anses lämpligare med hänsyn till läget och önskvärdheten att bättre förränta det nedlagda kapitalet, till uthyrning avsedda affärslokaler. Då emellertid telegrafverket, enligt vad under hand meddelats, icke för närvarande torde önska inrymma telegraf- och telefonstationerna i postverkets

fastighet, hade byggnaden planerats så, att telegrafverket lämpligen, när verket så önskade, kunde erhålla sina lokaler i en flygelbyggnad å tomt. Med denna anordning hade telegrafstyrelsen förklarat sig tillfredsställd.

Kostnaden för uppförande av ifrågavarande nybyggnad, som skulle utgöras av ett envåningshus med frontespis, har av generalpoststyrelsen beräknats till 95,000 kronor. Huset, som skulle uppföras av s. k. gasbetong, skulle alltså draga en byggnadskostnad per kubikmeter av 50 kronor. Byggnadsstyrelsen, som yttrat sig i ärendet, har ansett den beräknade byggnadskostnaden vara väl knappt tilltagen och föreslagit byggnadsbeloppets höjande med omkring 2,000 kronor; och har generalpoststyrelsen i anledning härav äskat ett anslag av 97,000 kronor för ändamålet.

Departementschefen anför i ärendet följande:

»Av vad sålunda förekommit torde framgå, att behov föreligger av nybyggnad i Kristinehamn för postverkets räkning. Det förslag i sådant hänseende, som av generalpoststyrelsen nu framlagts, synes såväl ur postal synpunkt ändamålsenligt som ekonomiskt tillfredsställande för statsverket. Jag anser mig därför böra tillstyrka förslaget. Byggnadskostnaden lär i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag böra beräknas till 97,000 kronor.»

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för uppförande av *en posthusbyggnad i Kristinehamn* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 97,000 kronor.

Telegrafverket.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen medgiva att för fullbordande av en telefonstationsbyggnad å fastigheten nr 9 i kvarteret Jordgubben i Stockholm må av förut omförmälda besparade anslagsmedel för telegrafverket användas ett belopp av högst 175,000 kronor.

Telefonstationsbyggnad å Kungsholmen i Stockholm.
[3.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i proposition, nr 53, gjorda framställning har nästlidet års riksdag medgivit, att av vissa angivna besparade anslagsmedel för telegrafverket finge för inköp av fastigheten nr 9 i kvarteret Jordgubben i Stockholm samt för påbörjande därstädes av en telefonstationsbyggnad, för vilket arbete kostnaderna beräknats till 335,000 kronor, användas ett belopp av 300,000 kronor.

Jämlikt bemyndigande den 17 april 1925 har telegrafstyrelsen för en köpskilling av 138,285 kronor inköpt ifrågavarande fastighet.

Därefter har Kungl. Maj:t genom brev den 2 oktober 1925 anbefallt byggnadsstyrelsen att i samarbete med telegrafstyrelsen låta å omförmälda tomt uppföra en telefonstationsbyggnad.

Telegrafstyrelsen har nu i skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 augusti 1925 meddelat, att styrelsen, som komme att tillträda fastigheten den 1 oktober 1925, hade för avsikt att omedelbart därefter igångsätta byggnadsarbetet. Då för arbetets påbörjande av ovannämnda 300,000 kronor funnes ett belopp av 161,715 kronor disponibelt, skulle för stationsbyggnadens färdigställande erfordras ytterligare omkring 175,000 kronor, och hemställer styrelsen, att för ändamålet måtte av förberörda besparade anslagsmedel för telegrafverket få användas ett belopp av högst 175,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva att för fullbordande av en *telefonstationsbyggnad å fastigheten nr 9 i kvarteret Jordgubben i Stockholm* må av förut omförmälda besparade anslagsmedel för telegrafverket användas ett belopp av högst 175,000 kronor.

Stationsbyggnad i Limhamn.
[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att för uppförande av stationsbyggnad i Limhamn för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 103,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisade 1920 års riksdag för inköp för telegrafverkets räkning av tomten nr 9 i kvarteret Vipan i Limhamn på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 32,000 kronor.

Jämlikt bemyndigande den 30 juni 1920 har telegrafstyrelsen därefter inköpt omförmälda tomt.

Ändamålet med inköpet av tomten var att å densamma bredvid den därå belägna byggnad, vari telegrafverkets station för närvarande är inrymd, uppföra en ny stationsbyggnad, medan den nuvarande lokalen skulle användas till bostäder åt verkets personal. I enlighet härmed upptog telegrafstyrelsen även bland sina anslagsäskanden till 1920 års riksdag för år 1921 ett anslag av 122,000 kronor för uppförande av ifrågavarande stationsbyggnad. Dåvarande chefen för civildepartementet ansåg emellertid, att frågan om uppförande av en ny stationsbyggnad kunde anstå till ett följande år. På grund härav blev detta ärende icke framlagt för 1920 års riksdag.

I skrivelse under år 1923 och 1924 har sedermera telegrafstyrelsen gjort förnyade framställningar om uppförande av berörda stationsbyggnad utan att likväl dessa föranlett något Kungl. Maj:ts förslag i ärendet till riksdagen.

Telegrafstyrelsen har nu åter upptagit denna fråga och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att för uppförande å förberörda tomt i Limhamn av en stationsbyggnad må av de till kassaförlag för telegrafverket före år 1913 avsatta medel användas ett belopp av högst 95,000 kronor.

I utlåtande häröver har byggnadsstyrelsen förklarat sig icke hava annan erinran att framställa än att kostnaden för den föreslagna stationsbyggnaden syntes böra beräknas till 103,000 kronor.

Departementschefen yttrar i ärendet följande:

»Enligt vad jag inhämtat, funnos i telefonstationen i Limhamn i september 1925 omkring 140 nummer disponibla för nya abonnenter, vilket beräknas räcka omkring två år. Genom vissa ej önskvärda förändringar i växelborden inom den nuvarande stationslokalen skulle i nödfall plats kunna beredas för ytterligare ett antal nummer, men komme i så fall luftutrymmet för den erforderliga personalen, vilket redan nu är knappt, att bliva avsevärt mindre än som ur hygienisk synpunkt kan anses lämpligt. Efter personligt besök å platsen anser jag mig därför böra tillstyrka, att frågan om uppförande av ny stationsbyggnad å den för ändamålet förvärvade tomten underställes riksdagen.

Mot det av telegrafstyrelsen i sådant hänseende framlagda förslaget har jag ej annat att erinra än att kostnaden för stationsbyggnaden torde böra upptagas till det av byggnadsstyrelsen beräknade beloppet, 103,000 kronor. Framhållas må, att, enligt vad verkställd utredning givit vid handen, det ej kan anses lämpligt att i samband med den ifrågasatta nybyggnaden söka tillgodose jämväl postverkets framtida lokalbehov.

Det för nybyggnaden erforderliga beloppet, 103,000 kronor, bör i enlighet med vad jag inledningsvis anfört anvisas såsom särskilt anslag.»

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för uppförande av *stationsbyggnad i Limhamn* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 103,000 kronor.

5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 5) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av tomten nr 124 i Kalix municipalsamhälle samt uppförande därstädes av en stationsbyggnad för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 82,000 kronor.

Inköp av tomt för och uppförande av stationsbyggnad i Kalix.

[5.]

I Kalix municipalsamhälle förhyr telegrafverket av municipalsamhället sedan ett flertal år för sin station därstädes en i tingshuset inrymd lägenhet. Telegrafverket är emellertid uppsagt till avflyttning vid kontrakts-

tidens utgång den 1 januari 1928. Då lämplig stationslokal icke kunnat förhyras inom samhället och lämplig byggnad ej heller finnes för inköp, har telegrafstyrelsen, under förbehåll av att Kungl. Maj:ts tillstånd till köpet erhålles före tillträdesdagen den 1 juni 1926, inköpt en inom samhället belägen tomt för en köpeskilling av 650 kronor. Då såsom nämnts det löpande kontraktet utgår med år 1927, måste den nya stationsbyggnad, som telegrafstyrelsen har för avsikt att uppföra å tomten, påbörjas under budgetåret 1926—1927. Telegrafstyrelsen har nu äskat anslag icke blott för inköp av tomten utan även för uppförande av byggnaden. Under en antagen byggnadskostnad av 45 kronor per kubikmeter skulle kostnaden för nybyggnaden inklusive grund, dränering m. m. bli omkring 75,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande över telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag framhållit, att det torde bli erforderligt att neddraga den föreslagna stationsbyggnadens grundmurar väsentligt djupare än vad å förslaget angivits, varjämte styrelsen ansett kostnaden för byggnadsföretaget böra beräknas till 82,000 kronor.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har departementschefen tillstyrkt telegrafstyrelsens förslag, dock med de av byggnadsstyrelsen föreslagna ändringarna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för inköp för telegrafverkets räkning av *tomten nr 124 i Kalix municipalsamhälle samt uppförande därstädes av en stationsbyggnad* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 82,000 kronor.

Tillbyggnad
av stations-
byggnaden
vid Kasärn-
torget i
Göteborg.
[6.]

6:o Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad av stationsbyggnaden vid Kasärntorget i Göteborg för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 20—23 i åberopade statsrådsprotokollet.

Telegrafstyrelsen har i ärendet anfört, bland annat, följande.

Telefonnätet i Göteborg betjänades för närvarande av 3 manuella stationer, av vilka huvudstationen — belägen i gamla stationshuset vid Västra Hamngatan — är synnerligen åldrig och utsliten, under det att de båda andra stationerna, Masthuggsstationen — vid Fjärde Långgatan — och Drottningtorgsstationen — i posthuset — äro fullt moderna stationer. Beslut hade fattats om flyttning av huvudstationen till stationshuset vid Kasärntorget. Förberedelser hade gjorts för att i denna nya huvudstation såsom en första utbyggnad där uppsätta automatutrustning för 12,000 abonnenter. Denna station skulle nämligen anordnas för automatisk drift, liksom så småningom hela telefonnätet i Göteborg. Arbetet med denna första överflyttning av 12,000 abonnenter beräknades bli färdigt under år 1928. För en fortsatt inflyttning i den nya huvudstationen av de 8,000 abonnenter, som efter den

första flyttningen kvarbleve i den gamla huvudstationen, bleve det nödvändigt att företaga en redan från början förutsedd påbyggnad av stationsbyggnadens flygel åt Kasärntorget.

Genom överflyttning av 12,000 abonnenter till automatisk drift beräknade man kunna spara 135 telefonistlöner. Denna besparing skulle bliva ännu större, om icke trafiken mellan den gamla och den nya huvudstationen (trunking) måste skötas manuellt, enär ej båda stationerna äro automatiska. Denna trafik medtog ett så stort antal arbetsplatser, att man vid överflyttning av de återstående 8,000 abonnenterna räknade med att kunna indraga så många arbetsplatser, att ytterligare 175 telefonistlöner inbesparas. Denna senare abonnentöverflyttning borde av såväl ekonomiska skäl som av driftshänsyn företagas i så nära följd som möjligt efter flyttningen av de 12,000 första abonnenterna. Vinsten bleve så stor, att, om de 8,000 abonnenterna flyttades 2 år tidigare än annars vore nödvändigt, man genom billigare drift under denna tid kunde inbespara hela kostnaden för lokalutvidgningen. Utrymmesförhållandena i växelborden å den gamla stationen tillåte nämligen icke att denna överflyttning uppskötes längre än till år 1931.

Kostnaden för det ifrågasatta byggnadsarbetet, som skulle bestå däri, att flygeln åt Kasärntorget, som nu är lägre och till största delen också smalare än flygeln åt Kungsgatan, helt utbygges till sin fulla bredd och höjd, har beräknats till 610,000 kronor. Enligt vad telegrafstyrelsen framhållit, bör den del av kostnaden, som kommer på ändringar inom den gamla delen av fastigheten, i enlighet med vad som skett vid andra liknande byggnadsföretag, avföras såsom driftskostnad, och blott den del, som motsvarar den nytillkomna byggnadsmassan, bekostas genom kapitalökningsmedel. I enlighet härmed bör enligt telegrafstyrelsens mening 210,000 kronor avföras å driftskostnadsstaten och ett belopp av 400,000 kronor äskas såsom anslag.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande över förslaget ansett de beräknade kostnaderna för byggnadsföretaget kunna sänkas till 570,000 kronor.

Härtill har departementschefen givit sin anslutning och ansett, att av sistnämnda summa 380,000 kronor böra anvisas såsom särskilt anslag. Då ifrågavarande arbete ej skulle fullbordas förrän under 1928, har departementschefen funnit anslaget utan olägenhet kunna fördelas på två budgetår och därför föreslagit, att för nästkommande budgetår för ändamålet anvisas 180,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *tillbyggnad av stationsbyggnaden vid Kasärntorget i Göteborg* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

7:o) I en inom andra kammaren av friherre *T. Alströmer* och herr *A. Gustafsson* i Kasenberg väckt motion (nr 51) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att anslå 210,000 kronor till uppförandet i Alingsås å därför redan för ändamålet inköpt tomt av en byggnad, avsedd för expediti-

Motion angående byggnad för post och telegraf i Alingsås.

lokaler m. m. för post och telegraf enligt redan genom post- och telegrafverkens försorg anskaffade ritningar.

Beträffande detta förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.
[7.]

8:o Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 24—29 av återopade statsrådsprotokollet.

För fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende äskade Kungl. Maj:t av 1925 års riksdag för budgetåret 1925—1926 ett anslag av 10,000,000 kronor, varav omkring 2,000,000 kronor avsågos till en telefonkabel mellan Sverige och Finland. Riksdagen anförde, att frågan om möjligheterna till kabelanläggningens genomförande syntes befinna sig på ett sådant förberedande stadium, att medel för ändamålet knappast torde behöva finnas tillgängliga redan under budgetåret 1925—1926, samt begränsade med hänsyn härtill det begärda anslagsbeloppet till 8,000,000 kronor. Av detta belopp voro 973,583 kronor 91 öre avsedda till avbetalning enligt kontraktet med aktiebolaget Stockholmstelefon angående inköp av det enskilda telefonnätet i Stockholm med omnejd.

I skrivelse den 25 augusti 1925 har telegrafstyrelsen gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1926—1927. Styrelsen meddelar därvid till en början, att av tidigare för ändamålet anvisade medel vid 1924 års utgång återstodo 11,653,687 kronor 49 öre, att av de för arbetsåret 1925 sålunda tillgängliga medlen 19,653,687 kronor 49 öre för närvarande ett belopp av 14,931,561 kronor 76 öre beräknades åtgå under år 1925 samt att återstoden, 4,722,125 kronor 73 öre, syntes komma att förslå för tiden till den 1 juli 1926.

På anförda skäl har styrelsen hemställt, att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende måtte för budgetåret 1926—1927 anvisas 16,000,000 kronor.

Av köpeskillingen för aktiebolaget Stockholmstelefonns telefontät återstår enligt vad som upplyses nu att betala 6,000,000 kronor, vilket belopp enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 mars 1925 skulle gäldas den 1 april 1927.

Vad beträffar rundradiorörelsen, hava de i nästlidet års statsverksproposition omförmälda fem rundradiostationerna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall och Boden numera tagits i bruk och bedriver aktiebolaget Radiotjänst enligt därom träffad överenskommelse med telegrafstyrelsen sedan den 1 januari 1925 rundradiorörelse från dessa stationer.

Telegrafstyrelsen har hemställt om bemyndigande att uppföra ytterligare en rundradiostation för en kostnad av högst 1,050,000 kronor att utgå av anslaget till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende. Till stöd härför har styrelsen i huvudsak anfört:

Då, såsom var att förutse, ovanberörda fem stationer icke visat sig tillnärmelsevis täcka behovet, hade av intresserade radioklubbar på olika platser i landet upprättats mindre sändarestationer för att tillgodose det lokala behovet av möjlighet till mottagning med kristallapparater, till vilka stationer på bekostnad av telegrafverket och aktiebolaget Radiotjänst anordnats erforderliga ledningar för överförande av program från de av bolaget betjänade stationerna.

Antalet licenser för mottagningsapparater uppgingo den 1 juli 1925 till omkring 100,000 och beräknades vid ingången av år 1926 licensantalet till omkring 120,000 samt inkomsterna av licensavgifter till omkring 1,320,000 kronor, varav telegrafverket jämlikt avtalet med aktiebolaget Radiotjänst erhöle hälften eller omkring 660,000 kronor. Då årskostnaden för de fem rundradiostationernas underhåll och drift, inberäknat kostnaden för omhändertagande av licensrörelsen, uppskattades till omkring 500,000 kronor, torde rörelsen alltså redan under år 1925 komma att uppvisa ett betydande överskott.

Styrelsen funne därför tiden vara inne att framlägga förslag till vidare utbyggnad av rundradionätet, och ansåge sig styrelsen i sådant avseende med hänsyn till svårigheten att förse det växande antalet småstationer med ledningar böra föreslå anläggandet an en stor central utsändningsstation. Den planerade storstationen skulle med en antenneffekt av minst 20 kilowatt och en våglängd av omkring 1,350 meter möjliggöra mottagning med kristallapparater på ett avstånd av intill 200 kilometer från stationen, vilket avstånd kunde ökas till 300 kilometer och därutöver i mån av effektivare antennenordningar. För att de tätast bebyggda delarna av landet skulle komma att falla inom det inre kristallområdet med 200 kilometers radie, borde stationen förläggas till plats i Mellansverige, ej nordligare än Örebro och ej sydligare än Motala. Därigenom skulle en befolkning av omkring 2,000,000 personer, som nu icke hade möjlighet att med kristallapparater avlyssna svensk rundradio, beredas tillfälle därtill, varjämte landets befolkning i övrigt skulle kunna med en- eller flerrörsapparater bättre än hittills tillgodogöra sig de svenska radioprogrammen. Anläggningskostnaden för stationen, till vilken programmen normalt komme att medelst tråd överföras från Stockholm, beräknades icke överstiga 1,050,000 kronor. och årskostnaderna för stationen — drift, ränta och tioårig amortering — uppskattades till 330,000 kronor, vilket belopp beräknades bliva täckt av avgifterna för det ökade antal licenser, som tillkomsten av denna station komme att tillföra rundradiatorörelsen.

På grund av rådande ekonomiska förhållanden har departementschefen ansett det av telegrafstyrelsen begärda beloppet, 16,000,000 kronor, böra ned sättas till 15,000,000 kronor, vilket belopp nu äskas.

Medan för innevarande budgetår till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende anvisats 8,000,000 kronor, begäres nu för 1926 — 1927 ett belopp av 15,000,000 kronor för samma ändamål. Av sistnämnda

summa åtgår dock 6,000,000 kronor till slutlikvid för aktiebolaget Stockholmstelefontelefonens anläggningar i enlighet med tidigare ingånget avtal.

Av återstående 9,000,000 kronor avses ett belopp av cirka 2,000,000 kronor för bestridande av halva kostnaden för anläggning av en ny telefonkabel mellan Sverige och Tyskland. I avseende härå vill utskottet erinra att, enligt vad av propositionen framgår, samtliga de åtta nuvarande telefonledningarna mellan Sverige och Tyskland redan äro tagna i anspråk för trafiken de båda länderna emellan. Under alla förhållanden synes alltså en utökning av ifrågavarande kabelförbindelse under en snar framtid bliva erforderlig. Närmast påkallas dock nu den nya kabeln med hänsyn till en planerad utvidgning av det internationella telefont nätet, varigenom möjlighet skulle öppnas för en utsträckning av de svenska telefonförbindelserna till England och Frankrike med flera länder.

Enligt vad utskottet inhämtat, torde en tillfredsställande förräntning av det i den nya kabeln nedlagda kapitalet så gott som omedelbart vara att vänta. Med hänsyn härtill och i betraktande också av gagnet ur allmän samfärdselsynpunkt av nämnda anläggning har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att medel ställas till förfogande för täckande av Sveriges andel i densamma.

Vidare skulle för uppförande av en ny större rundradiostation i Mellansverige erfordras ett belopp av i runt tal 1,000,000 kronor. Ej heller detta förslag har givit utskottet anledning till erinran. Utskottet anser sig emellertid i detta sammanhang böra erinra om det alltjämt växande intresset för rundradion, som tagit sig uttryck i en oväntat livlig licens-tillströmning i början av detta år.

Enligt vad utskottet inhämtat, kan uppförandet av den nu tilltänkta storstationen icke betecknas som en slutgiltig lösning av rundradioproblemet, som givetvis måste taga sikte på, att mottagning skall vara möjlig i hela landet med användandet av de billigare apparattyperna. För utskottet har framhållits såsom ej endast önskligt, utan även på grund av den situation, som uppkommit genom den kraftiga anslutningen, hart när ofrånkomligt att redan under innevarande år, så snart våglängdsfrågan i någon mån klarnat och erfarenheterna från utlandets nyligen färdigblivna större stationer av olika storlekar hunnit inhämtas, kunna få fortsätta med rundradionätets vidare utbyggnad.

I anledning härav vill utskottet uttala, att hinder icke bör möta för telegrafstyrelsen att, efter inhämtande av Kungl. Maj:ts bemyndigande, få inom ramen för av riksdagen anvisade medel för fortsatt utveckling av statens telegraf- och telefonväsende och utan undanskjutande av övriga ändamål, uppföra ytterligare stationer för rundradionätets komplettering. De åtgärder, som härutinnan vidtagas, torde böra av Kungl. Maj:t anmälas för nästkommande riksdag.

På grund av nu anförda förhållanden och med hänsyn till de övriga utvidgningar på telefon- och telegrafväsendets område, som — i betrak-

tande särskilt av en alltjämt fortgående ökning av telefonabonnenternas antal — kunna förutses nödvändiga, har utskottet icke ansett någon ned-sättning i det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet böra företagas.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Statens järnvägar.

9:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att för omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 3,050,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 32—33 i åberopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition, nr 171, gjorda framställning i ämnet har 1923 års riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att under viss angiven förutsättning å svenska statens vägnar godkänna det mellan delegerade för staten och Stockholms stad den 15 februari 1923 träffade preliminära avtalet rörande Stockholms bangårdsfråga. Kostnaderna för de i berörda avtal avsedda arbetena för omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m. beräknades år 1923 till 15,450,000 kronor, och förut-sattes därvid, att härav 3,900,000 kronor skulle utgå av förnyelsefondsmedel och 11,550,000 kronor av riksdagen anvisas såsom särskilt anslag.

I sin skrivelse den 13 september 1924 med anslagsäskanden till 1925 års riksdag framlade järnvägsstyrelsen ett förslag till utvidgning av den 1923 års riksdag underställda planen för förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation. Berörda förslag innebar dels en breddning av spårsystemet å bangården, dels ock vissa ytterligare ändringar inom centralstationshuset, särskilt i avseende å banhallens takkonstruktion. Den av utvidgningen för-anledda kostnadsökningen, 1,100,000 kronor, föreslogs skola, liksom samtliga arbeten med förbättrade anordningar vid centralstationen, bestridas med medel från förnyelsefonden. Vad sålunda av järnvägsstyrelsen föreslagits lämnades av såväl Kungl. Maj:t som riksdagen utan erinran.

För anläggningarna i deras helhet skulle sålunda erfordras sammanlagt 16,550,000 kronor, varav 5,000,000 kronor att utgå av förnyelsefondsmedel.

Hittills hava av anslagsmedel för ifrågavarande arbeten för budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926 anvisats tillhopa 7,000,000 kronor, därav 1,000,000 kronor av 1925 års riksdag. Anledningen till att större belopp då ej anvisades var den förskjutning av arbetena med den blivande

Omläggning
av västra
stambanans
ingångslinje
över Hammar-
byleden samt
förbättrade
anordningar
vid Stock-
holms cen-
tralstation
m. m.
[8.]

järnvägsbron över Hammarbyleden, som förorsakades därav, att något avgörande från Stockholms stads sida ännu vid ingången av år 1925 icke träffats rörande frågan om anordnande i samband med nämnda järnvägsbro av en bro för gatutrafik.

Järnvägsstyrelsen meddelar nu, att, sedan Stockholms stadsfullmäktige den 9 mars fattat beslut i ärendet, arbetet med järnvägsbron kunnat igångsättas under maj månad 1925. Utöver hittills anvisade belopp erfordrades av anslagsmedel 4,550,000 kronor och av medel från förnyelsefonden 2,300,000 kronor. Av anslagsmedel behövdes för budgetåret 1926—1927 ett belopp av 3,050,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har föreslagit, att av uppkommen behållning, 624,955 kronor 21 öre, å vissa tidigare beviljade kapitalökningsanslag ett belopp av 600,000 kronor skulle användas för nya arbeten. Emellertid har departementschefen ansett att för ändamålet borde tagas i anspråk ett belopp, som för slutsummans avjämnande torde kunna upptagas till 619,000 kronor.

Vidare har styrelsen meddelat, att å tidigare beviljade anslag för anläggande av ytterligare ett järnvägsspår från Örebro över Hallsberg till Laxå beräknas uppkomma ett överskott å 200,000 kronor.

I anledning härav skulle för nya arbeten stå till förfogande överskottsmedel om tillhoppa 819,000 kronor, vilket belopp föreslås att tagas i anspråk för vissa av departementschefen framlagda och av utskottet i det följande tillstyrkta ändamål.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl Maj:ts under nu förevarande punkt framlagda förslag hemställer,

att riksdagen må för omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 3,050,000 kronor.

Spåranordningar i anslutning till förefintliga spårssystem.

[9.]

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att av i statsrådsprotokollet omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för utförande av spåranordningar i anslutning till förefintliga spårssystem användas ett belopp av 230,000 kronor.

Vad angår utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 33—34 i återopade statsrådsprotokollet.

Järnvägsstyrelsen har äskat ett anslag för budgetåret 1926—1927 av 230,000 kronor för utläggning av två nya mottagningsspår vid Tomtebodas station och därvid anfört följande:

»Vid Tomtebodavägen utföres som bekant ett synnerligen omfattande växlingsarbete för godstågen förande vagnar genom samt från och till Stockholms olika stationer. Av tidtabellstekniska skäl och även av hänsyn till trafikens art är därvid tågrörelsen i mycket stor omfattning koncentrerad till natten samt kvälls- och morgontimmarna. Ombesörjandet av den sålunda till vissa tider koncentrerade tågrörelsen och växlingsarbetet i övrigt på stationen stöter ofta på svårigheter på grund av begränsat utrymme på bangården, och särskilt framträder bristen av tillräckligt antal spår i tågmottagningsgruppen, belägen i bangårdens norra ände. Dessa bristande utrymmen på den för transportarbetet på Stockholms så viktiga stora rangeringsbangården lägga en hämsko på järnvägens möjligheter att — på sätt som annars önskvärt vore, ej minst för trafikanternas rätta betjänande och förbättrande av transportlägenheterna för deras räkning — företaga omläggningar av tåg, enär sådana omläggningar ofta komma att förutsätta ett än mera koncentrerat arbete a bangården. Önskvärdheten och behovet av ökat spårutrymme därstädes har därför gjort sig alltmera gällande.

Redan nu kan det vid vissa tillfällen inträffa, att tåg icke kunna omedelbart mottagas å rätt plats å bangårdens mottagningsspår, och att tågen ibland måste intagas å riktningssgruppen, där de kunna hindra pågående växlingsarbete och varifrån de sedan måste utväxlas till mottagningsgruppen med dess utdragsspår. Detta skulle kunna undvikas, om visst bättre spårutrymme finge beredas. Å stationen erfordras därvid i första hand förstorandet av mottagningsgruppen genom utläggande av ytterligare två ankomstspår för godståg. Härigenom skulle stationen vinna dels möjlighet att mera samtidigt kunna mottaga flera ankommande gods- och växlingståg än för närvarande, dels större rörelsefrihet i arbetet å riktningssgruppen. Vid den för närvarande något stagnerade utvecklingen av trafikrörelsen har styrelsen visserligen hittills ansett sig böra låta något anstå med sin framställning att få utföra detta förbättringsarbete, men i själva verket är det så, att oavsett trafikstorleken, så har behovet av rörelsefrihet att kunna ordna transporttjänsten på lämpligt sätt för trafikanterna och på ett driftsekonomiskt sätt för järnvägen framträtt allt starkare och detta ej minst med hänsyn till den skarpa konkurrensen med andra befordringsmedel, som numera förekommer. Men härtill kommer, att arbetet, som annars måhända kunnat uppskjutas något år, blir särskilt påfordrat att utföra samtidigt med utförandet av den elektriska driften på huvudbanan från Stockholm söderut.

Härigenom komma nämligen de med elektriska lokomotiv framförda godstågen söderifrån att kunna framföras utan lokomotivbyte ända till den plats på bangården, varifrån vagns-rangeringsarbetet sedan kan begynna. Därmed uppträder tidsvinst och arbetsbesparing och en motsvarande besparing i driftskostnaderna, vilken styrelsen beräknar uppgå till omkring 14,000 kronor per år, utgörande alltså en god förräntning av det till 230,000 kronor beräknade erforderliga kapitalutlägget för spårarbetet ifråga. Vid bedömandet av förslaget ekonomiska innebörd är emellertid därtill väl att bemärka, att arbetet, enligt vad styrelsen förut framhållit, i varje fall av andra än rent drifts-ekonomiska skäl måste komma till utförande under den närmaste tiden.»

Med hänsyn till den betydelse ifrågavarande station har för godstågsrörelsen och då, enligt vad järnvägsstyrelsen anfört, den besparing i driftskostnaderna, som skulle uppstå, därest ifrågavarande spår-anläggning komme till stånd, beräknas innebära en god förräntning av det för spår-anläggningen

*Utskottets
yttrande.*

erforderliga kapitalutlägget, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1926 omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för utförande av *spåranordningar i anslutning till förefintliga spårssystem* användas ett belopp av 230,000 kronor.

Gångbroar
och gång-
tunnlar.
[10.]

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för *gångbroar och gångtunnlar* användas ett belopp av 50,000 kronor.

Speciella an-
läggningar å
bangårdar.
[11.]

12:o) Under erinran, hurusom Kungl. Maj:ts under förevarande punkt (punkt 11) gjorda framställning avser förbättring av plattformsanordningarna vid Uttran, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för *speciella anläggningar å bangårdar* användas ett belopp av 54,000 kronor.

an-
ordningar vid
huvudverk-
städerna.
[12.]

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts framställda förslag (punkt 12) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för *sanitära anordningar vid huvudverkstäderna* användas ett belopp av 50,000 kronor.

Anordningar
för förbättrad
driftsekonomi
vid vissa
lokomotiv-
stationer.
[13.]

14:o) Under erinran, att Kungl. Maj:ts under förevarande punkt (punkt 13) framställda förslag avser anskaffning av moderna uppvärmningsanordningar, elektrifiering av diverse maskinerier m. m. får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för *anordningar för förbättrad driftsekonomi vid vissa lokomotivstationer* användas ett belopp av 50,000 kronor.

15:o) Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för elektriska belysningsanläggningar användas ett belopp av 275,000 kronor.

Elektriska
belysnings-
anläggningar.
[14.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 39—40 i åberopade statsrådsprotokollet.

För utförande av elektriska belysningsanläggningar har riksdagen för åren 1917—1920 och 1922 anvisat tillhoppa 1,079,000 kronor.

I sin skrivelse med anslagsäskanden till 1924 års riksdag framlade järnvägsstyrelsen ett förslag att i samband med elektrifieringen av linjen Stockholm—Göteborg med energi från de för den elektriska driften avsedda ledningarna anordna elektrisk belysning i vid linjen belägna husbyggnader och andra anläggningar, och begärde styrelsen för ändamålet ett anslag av 700,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beviljade 1924 års riksdag för ändamålet 150,000 kronor. Därefter har 1925 års riksdag under förevarande rubrik för budgetåret 1925—1926 beviljat 275,000 kronor för ifrågavarande arbeten vid linjen Stockholm—Göteborg, vilka avse endast den för uttagande av energi erforderliga ledningen utmed linjen.

Med hänsyn till önskvärdheten att få utföra omförmälda arbeten i möjligast nära samband med anordningarna för den elektriska tågdriften begär nu järnvägsstyrelsen återstående erforderligt belopp, 275,000 kronor, för budgetåret 1926—1927.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må för *elektriska belysningsanläggningar* användas ett belopp av 275,000 kronor.

16:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 15) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 41) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Dispositions-
anslag för
oförutsedda
och mindre
arbeten.

att riksdagen må

dels medgiva, att av förut omförmälda besparade anslagsmedel för statens järnvägar må såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* användas ett belopp av 110,000 kronor;

dels ock för ändamålet för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 690,000 kronor.

[15.]

Inlandsbanan
mellan Volgsjön
och Gällivare.
[16.]

17:o) Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena å inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 2,850,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet för utskottet hänvisa till sid. 42—44 i åberopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition och i riksdagen väckt motion har 1916 års riksdag, under vissa villkor om kostnadsfri upplåtelse av mark m. m., beslutat fortsättande av inlandsbanan från Volgsjön förbi Vilhelmina kyrkoby, Stensele, Sorsele, Jokkmokk och Porjus fram till Gällivare ävensom anläggande av sidospår från lämplig punkt å bansträckan Volgsjön—Stensele till Malgomajsjön och anordnande därstädes av en mindre hamnplats. För arbeten å ifrågavarande banbyggnad, som med dess av 1917 års riksdag beslutade sträckning över Kasker och med tillämpande av före kris-tidens inträdande gällande priser beräknats i sin helhet draga en kostnad av 30,150,000 kronor, hava för tiden från och med år 1917 till och med budgetåret 1925—1926 beviljats sammanlagt 30,400,000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t genom beslut den 2 december 1921 till bedrivande av nödhjulsarbeten å inlandsbanan anvisat 350,000 kronor. Sammanlagt hava alltså för ifrågavarande banbyggnad varit tillgängliga 30,750,000 kronor.

För budgetåret 1926—1927 har järnvägsstyrelsen för fortsättande av arbetena å inlandsbanan hemställt om anvisande av ett anslag av 2,850,000 kronor.

Departementschefen anför i ärendet följande:

»Järnvägsstyrelsens anslagskrav för nya statsbanebyggnader under budgetåret 1926—1927 avse endast fortsättningsanslag till redan beslutade banbyggnader. Även om det ur statsfinansiell synpunkt alltjämt är nödvändigt att söka såvitt möjligt hålla dessa anslag nere, måste dock tillses, att anslagen icke tillmätas mindre än att ett ekonomiskt bedrivande av arbetena möjliggöres. Därjämte är att märka, att, såsom redan i nästlidet års statsverksproposition framhölls, färdigställandet av flera statsbanebyggnader och större byggnadsarbeten vid de trafikerade statsbanorna, utan att motsvarande nya företag igångsatts, medfört minskade möjligheter för arbetarstammens sysselsättande.

Med anledning härav hava vissa åtgärder vidtagits för att under vintern, då järnvägsbyggandet i allmänhet bedrivs i mindre omfattning, skaffa arbete åt sysslolösa järnvägsarbetare. Sälunda bemyndigade Kungl. Maj:t på framställning av järnvägsstyrelsen genom beslut den 16 januari 1925 styrelsen att, för beredande av sysselsättning åt ett trettiotal under vintern vid inlandsbanan norr om Storuman ledigblivna järnvägsarbetare, omedelbart å sträckan Storuman—Stensele av tvärbanan Hällnäs—Stensele bedriva för årstiden lämpligen utförbara terrasseringsarbeten, dock under villkor att arbetena endast bedreves under vintermånaderna och i den omfattning, att kostnaderna begränsades till högst 35,000 kronor. Beträffande möjligheten att under innevarande vinter i största möjliga utsträckning bibehålla arbetsstyrkan vid statens järnvägsbyggnader har verkställd utredning givit vid handen, att på grund av bland annat färdigställandet under hösten 1925 av statsbanan Forsmo—Hoting ett entledigande av arbetare i långt större utsträckning än vad

föregående år om hösten varit vanligt torde bliva ofrånkomligt. Sålunda beräknades av 1,950 järnvägsarbetare endast omkring 1,130 man kunna beredas sysselsättning över innevarande vinter mot 1,500 man vintern 1924—1925, vadan omkring 820 man vid vinterns inträde måst entledigas, därest icke något arbete, som lämpligen kunde bedrivas vintertid, finge igångsättas. På framställning av järnvägsstyrelsen har därför Kungl. Maj:t genom beslut den 23 oktober 1925 bemyndigat styrelsen att, bland annat för beredande av sysselsättning åt ett femtiotal av statens järnvägsbyggnaders arbetare, vilka eljest instundande vinter måst entledigas, vid Storumans station och å linjen närmast utanför denna samt å linjesträckan Storuman—Stensele utföra vissa angivna arbeten, dock under villkor att arbetena endast bedreves under vintern 1925—1926 och att kostnaderna för arbetena i sin helhet begränsades till högst 110,000 kronor.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter har jag icke ansett mig böra föreslå någon nedsättning i de äskade anslagen för fortsatt bedrivande under nästkommande budgetår av arbetena å inlandsbanan samt å tvärbanorna Hällnäs—Stensele och Jörn—Gubbliaure.

Vad särskilt inlandsbanans södra del beträffar, har riksdagen år 1923 uttalat, att den då beslutade fortsättningen av arbetena närmast skulle avse ett fortsättande i långsamt tempo från Storuman upp till Vindelälven. Huruvida, vid ett eventuellt avbrytande av inlandsbanebygget för kortare eller längre tid i dessa trakter, platsen söder om Vindelälven vore lämpad som ändstation kom icke under bedömning vid fattandet av riksdagens förenämnda beslut. Som järnvägsstyrelsen nu framhåller, skulle, därest banan erhöles sin slutstation på södra stranden av älven, järnvägen icke bliva till beräknad nytta för den i trakten kring banans slutpunkt boende befolkningen, då denna huvudsakligen är bosatt norr om älven och broförbindelse här saknas.

Huru det än kan komma att ställa sig med fortsättandet av inlandsbanan, synes det dock lämpligt, att banbyggnaden, till båtnad för kringliggande bygd, nu fortsättes till närmaste för stations anordnande lämpliga plats norr om älven. På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra förorda styrelsens förslag om inlandsbanans framdragande till Blattnicksele.

Såsom järnvägsstyrelsen yttrat, erfordras för bedrivande av arbetena å inlandsbanan under nästa budgetår i ovan angiven utsträckning ett belopp av 2,850,000 kronor. På sätt chefen för finansdepartementet kommer att senare denna dag närmare utveckla torde detta belopp böra utgå av andra statsinkomster än lånemedel.»

Såsom framgår av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet utgöra de för nya statsbanebyggnader äskade anslagsbeloppen fortsättningsanslag för redan beslutade banbyggnader. Då de nu begärda anslagsbeloppen torde vara erforderliga för att ett fortsatt utbyggande av inlandsbanan i enlighet med riksdagens beslut skall kunna ske på det ur ekonomisk synpunkt mest fördelaktiga sätt, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Genom anvisande av nu begärda anslag skulle ock sysselsättning kunna i större omfattning beredas arbetsstyrkan vid statens järnvägsbyggnader.

Beträffande särskilt frågan om framdragande av inlandsbanans södra del till Blattnicksele synes det jämväl utskottet vara av stor betydelse att, oavsett vad som kan komma att beslutas framdeles rörande banans fortsättande,

*Utskottets
yttrande.*

denna dock nu framdrages till en för befolkningen i dessa trakter lämplig punkt.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må för fortsättande av arbetena å *inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 2,850,000 kronor.

Statsbanan Forsmo—Hoting. 18:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17) får utskottet hemställa, [17.]

att riksdagen må för fullbordande av *statsbanan Forsmo—Hoting* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 860,000 kronor.

Statsbanan Hällnäs—Stensele. 19:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 17 anfört hemställer utskottet, [18.]

att riksdagen må till fortsättning av *statsbanan Hällnäs—Stensele* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Statsbanan Jörn—Gubbljaure. 20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) och under hänvisning till vad utskottet anfört under punkt 17 hemställer utskottet, [19.]

att riksdagen må till fortsättning av *statsbanan Jörn—Gubbljaure* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Överflyttning från allmänna järnvägslånefonden till statens järnvägars fond av köpeskillingarna för de av statsverket förvärvade Svartälvs och Kävlinge—Sjöbo järnvägar. 21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att för överflyttning från allmänna järnvägslånefonden till statens järnvägars fond av köpeskillingarna för de av statsverket förvärvade Svartälvs och Kävlinge—Sjöbo järnvägar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett anslag av 1,759,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till sid. 49—51 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan Svartälvs järnvägsaktiebolag, vilket tidigare erhållit lån ur allmänna järnvägslånefonden till belopp av 341,000 kronor för anläggning av Svartälvs järnväg, försatts i konkurs, inropade riksgäldskontoret å exekutiv auktion den 23 mars 1910 för statsverkets räkning berörda järnväg för en köpeskillning av 399,000 kronor.

Efter det Landskrona—Kävlinge—Sjöbo järnvägsaktiebolag, vilket bolag jämväl tilldelats lån ur allmänna järnvägslånefonden till belopp av 1,192,000

kronor för anläggning av Kävlinge—Sjöbo järnväg, försatts i konkurs. har riksgäldskontoret å exekutiv auktion den 30 augusti 1924 för statsverkets räkning inköpt nämnda järnväg för en köpeskilling av 1,360,000 kronor.

Genom brev den 29 april 1910 respektive den 27 september 1924 har Kungl. Maj:t ställt ifrågavarande av staten övertagna enskilda järnvägar under järnvägsstyrelsens förvaltning.

Sedermera har Kungl. Maj:t på framställning av järnvägsstyrelsen genom brev den 28 november 1924 fastställt allmänna bestämmelser för av staten övertagna enskilda järnvägars förvaltning. Därvid har bland annat föreskrivits, att kapitalvärdet för övertagen järnväg skulle under särskild rubrik upptagas i statens järnvägars anläggningskonto. Värdet skulle uppföras med belopp, svarande mot den kostnad, som järnvägens förvärvande betingat, och alltså, därest järnvägen inropats på exekutiv auktion, med inköpssumman, ökad med i samband med köpet och eventuell driftsomläggning uppstående kostnader; kapitalöverflyttningen från vederbörande lånefond till statens järnvägars fond skulle dock ske över riksstaten.

Tillika har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ifrågavarande allmänna bestämmelser skulle, utan hinder av förut givna föreskrifter, gälla beträffande Svartälvs järnväg ävensom en annan av staten övertagen enskild järnväg, vilken numera försålts, varjämte Kungl. Maj:t förklarar sig vilja eljest vid inköp av enskild järnväg för varje särskilt fall förordna, huruvida eller med vilka jämkningar berörda allmänna bestämmelser skulle äga tillämpning.

I skrivelse den 18 november 1925 till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet hava fullmäktige i riksgäldskontoret under åberopande av ovan omförmälda stadgande i brevet den 28 november 1924 anhållit om vidtagande av åtgärder för att förberörda köpeskillingar för Svartälvs och Kävlinge—Sjöbo järnvägar å 399,000 respektive 1,360,000 kronor måtte över riksstaten för budgetåret 1926—1927 överflyttas från allmänna järnvägslånefonden till statens järnvägars fond.

I yttrande den 11 december 1925 har järnvägsstyrelsen tillstyrkt fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning.

Departementschefen anför i ärendet följande:

»I sin ovan omförmälda skrivelse den 7 december 1925 har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels bestämma, att Kävlinge—Sjöbo järnväg skulle i bokförings- och taxehänseende införlivas med statens järnvägar helst från och med början av år 1926, dels ock till 1926 års riksdag avlåta proposition angående visst medgivande beträffande tjänstemännens avlöning. Till det av järnvägsstyrelsen sålunda väckta spörsmålet är ej erforderligt att nu taga ståndpunkt, utan torde oberoende därav åtgärd nu kunna vidtagas för att banans kapitalvärde, i enlighet med vad förberörda den 28 november 1924 meddelade bestämmelser förutsätta, påföres statens järnvägars fond. Enahanda överföring torde även böra ske beträffande Svart-

älvs järnvägs kapitalvärde. Jag anser mig alltså böra tillstyrka fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning, att köpeskillingarna för Svartälvs och Kävlinge—Sjöbo järnvägar, tillhopa 1,759,000 kronor, överflyttas från allmänna järnvägslånefonden till statens järnvägars fond. På sätt statskontoret i sitt ovan omnämnda utlåtande den 1 juli 1924 antytt, torde härvid lämpligen böra förfaras så, att nyssnämnda belopp, 1,759,000 kronor, uppföres på inkomstsidan i riksstaten för budgetåret 1926—1927 under rubriken: »I anspråk tagna kapitaltillgångar, allmänna järnvägslånefonden» och att under utgifter för kapitalökning, statens järnvägar, för samma budgetår anvisas ett anslag till enahanda belopp. Av ifrågavarande 1,759,000 kronor hava 1,533,000 kronor — motsvarande sammanlagda kapitalbeloppet av de statslån, som på sin tid utlämnats för anläggning av omnämnda båda järnvägar — upplånats av riksgäldskontoret, under det att återstående 226,000 kronor äro att anse såsom en tillgång, uppkommen av andra statsinkomster än låne-medel. I enlighet härmed har chefen för finansdepartementet i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 bland inkomsterna under ovannämnda rubriker upptagit ett belopp av 1,759,000 kronor med nyss angivna fördelning mellan låne-medel och andra statsinkomster.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *överflyttning från allmänna järnvägslånefonden till statens järnvägars fond av köpeskillingarna för de av statsverket förvärvade Svartälvs och Kävlinge—Sjöbo järnvägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett anslag av 1,759,000 kronor.

Markförvärv. 22:o) Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att för markförvärv för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

[21.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 51—52 i åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan en följd av år hava av riksdagen beviljats anslag för inköp av mark vid en del järnvägsstationer, där utvidgningar äro avsedda att komma till stånd, liksom även av mark, behöflig för vissa dubbelspår-anordningar. Senast hava för ändamålet av 1921 års riksdag för år 1922 anvisats 400,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har nu för ifrågavarande ändamål äskat ett anslag av 400,000 kronor. Departementschefen har emellertid, med hänsyn till att under rådande konjunkturer utvidgningar av befintliga anläggningar under den närmaste tiden alltjämt borde ske endast i mera begränsad omfattning, förordat en nedsättning i anslagsbeloppet till 300,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *markförvärf* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationslag 300,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att för kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 53 och 54 i återopade statsrådsprotokollet.

Kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal.
[22.]

Under erinran att ifrågavarande anslag avser verkställandet av vissa förbättringsarbeten, särskilt till beredande av ökad trafiksäkerhet för större fartyg vid passerandet av Trollhätte kanal, hemställer utskottet.

Utskottets yttrande.

att riksdagen må för *kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

24:o) Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att för fullbordande av arbetena första utbyggnaden av lilla Edets kraftstation för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 850,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet, sid. 55 och 56.

Första utbyggnaden av Lilla Edets kraftstation.
[23.]

För utförande av kraftstationen vid Lilla Edet hava för åren 1918—1922 samt för budgetåren 1923—1924 och 1925—1926 under utgifter för kapitalökning anvisats tillhoppa 10,350,000 kronor, varjämte 1922 års riksdag funnit hinder icke möta för Kungl. Maj:t att disponera intill ett belopp av högst 3,500,000 kronor av de medel, som samma riksdag anvisat för arbetslöshetens bekämpande. För utförande av ifrågavarande arbeten har alltså ett belopp av sammanlagt 13,850,000 kronor stått till förfogande.

Kostnaderna för anläggningen i dess helhet beräknades vid ärendets behandling vid 1922 års riksdag till 13,850,000 kronor.

På sätt styrelsen redan anmält i skrivelser den 29 september 1923 och den 30 september 1924, hava arbetena försenats och fördrjats till följd av arbetskonflikter, vilka pågått dels från juni 1923 till februari 1924, dels ock från maj till december 1924.

Ifrågavarande å kraftverksbygget vid Lilla Edet inträffade kostnadsökning, utöver vad som ursprungligen vid beslutet år 1922 om anläggningen beräknades erforderligt, är huvudsakligen att tillskriva sedermera inträffade oförutsedda höjningar i arbetslönerna.

Utskottets yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen för fullbordande av arbetena med *första utbyggnaden av Lilla Edets kraftstation* för budgetåret 1926—1927 må anvisa ett reservationsanslag av 850,000 kronor.

Profilregle-
ring av Göta
älv mellan
Trollhättan
och Vargön.
[24.]

25:o) Kungl. Maj:tt har (punkt 24) föreslagit riksdagen att för profilregle-
ring av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön för budgetåret 1926—1927
anvisa ett reservationsanslag av 550,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 56—58 av återopade statsråds-
protokollet.

För profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön har riks-
dagen för åren 1920—1922 och tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisat till-
hopa 3,700,000 kronor.

I den skrivelse den 27 september 1921, som låg till grund för 1922 års
riksdags beslut om anvisande av anslag för ifrågavarande arbeten för första
halvåret 1923, anförde vattenfallsstyrelsen, att kostnaderna för profilregle-
ringsföretaget då beräknades kunna uppgå till 3,700,000 kronor, men att, då
skadeersättningar utgjorde en avsevärd del av kostnaden för företaget och
dessas belopp vore beroende på vederbörande vattendomsstols avgörande, den
slutliga kostnaden icke då kunde definitivt uppgivas.

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 26 september 1925 i detta ämne
anfört bland annat följande:

Totalkostnaden för genomförandet av profilregleringen beräknades numera
komma att uppgå till 4,250,000 kronor, d. v. s. 550,000 kronor mer än vad
som tidigare beräknats och hittills beviljats, nämligen 3,700,000 kronor.
Förutom att styrelsen på skäl, som ovan anförts, sett sig nödsakad utgiva
vissa enligt styrelsens mening alltför höga skadeersättningsbelopp, som av
Västerbygdens vattendomsstol och vattenöverdomstolen blivit bestämda, och
därigenom förorsakats en väsentlig merkostnad, hade utförandet av arbetena,
som innefattade bland annat sprängandet av en cirka 3 kilometerlång dränerings-
tunnel under industri- och bostadsområdena i Trollhättan samt utförandet av en
mer än 5 kilometer lång skyddsvall och dräneringskanal utmed älvensöstrastrand
norr om Trollhättan, visat sig kräva företagande av flera oförutsedda men
av domstolen bestämda arbeten av komplicerad art samt reparationskostnader
och dylikt å enskilda tillhöriga byggnader, som genom arbetets utförande
tagit skada. Då profilregleringens genomförande trots de högre kostnaderna
dels nu komme till direkt och avsevärd nytta under den rådande kraftbristen,
som vore en följd av den torra väderleken, dels bleve till stadigvarande stor
nytta för såväl kraftstationen i Trollhättan som i Lilla Edet, särskilt sedan
elektrifieringen av statsbanan Stockholm—Göteborg blivit igångsatt, ansåge
styrelsen, att vinsten av företaget komme att fullt motsvara de havda kost-
naderna.

Utskottets
yttrande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har av däri närmare angivna
anledningar kostnaderna för ifrågavarande år 1921 till 3,700,000 kronor be-

räknade företag i verkligheten kommit att uppgå till 4,250,000 kronor. Då det emellertid torde vara oundvikligt att anslag för täckning av ifrågavarande kostnadsökning nu ställes till förfogande, får utskottet hemställa.

att för *profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön* för budgetåret 1926—1927 anvisas ett reservationsanslag av 550,000 kronor.

26:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 58 och 59) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *bestridande av kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerns reglering* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerns reglering.
[25.]

27:o) Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att för anskaffande av ytterligare två ångpannor för ångkraftstationen i Västerås m. m. må användas vissa i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1926 omförmälda besparade anslagsmedel för statens vattenfallsverk om tillhoppa 850,000 kronor.

Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

28:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) och under erinran att det ifrågasatta beloppet allenast utgör fortsättningsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *första utbyggnaden av kraftstationen vid Norrforsen* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 1.190.000 kronor.

Första utbyggnaden av kraftstationen vid Norrforsen.
[27.]

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) hemställer utskottet,

att riksdagen må för utförande av *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten* vid statens kraftverk för budgetåret 1926—1927 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.
[28.]

30:o) Beträffande sättet för täckande av de utav utskottet här ovan tillstyrkta anslagen kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 12 februari 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. G. Ekman, J. Nilsson* i Malmö. *E. A. Hallin, J. Jeansson, G. Kobb* och *C. Johansson* i Hälsingborg:

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, P. M. Olsson* i Blädinge. *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *E. Kristensson* i Göteborg, *J. Jönsson* i Revinge. *O. Nilsson* i Örebro, *B. F:son Holmgren, J. Olofsson* i Digernäs. *S. Persson* i Fritorp. *E. G. E. Eriksson* i Stockholm och *K. S. V. Ward*.